

Lipót (Leopold) Baumhorn, arhitectul unor clădiri reprezentative din Timișoara

De Getta Neumann

Lipót Baumhorn (n. 28 decembrie 1860, Kisbér - d. 8 iulie 1932, Kisbér) a fost un arhitect evreu maghiar. A proiectat aproape 40 de sinagogi, din care s-au realizat mai mult de 24, în întregul Imperiu Austro-Ungar și apoi în Ungaria de după primul război mondial. A proiectat de asemenea numeroase sedii de întreprinderi, școli, clădiri de locuințe și vile.

S-a născut într-o familie de evrei din localitatea Kisbér, districtul Komárom, din nord-vestul Ungariei. După studii la Liceul Real din Győr, a absolvit Technische Hochschule din Viena în 1883. A fost studentul profesorilor de arhitectură König, Ferstel és Weyr. La terminarea studiilor s-a stabilit la Budapesta, unde a lucrat vreme de 12 ani (1893-1894) în biroul arhitecților Ödön Lechner și Gyula Pártos. Între anii 1893-1899 s-a perfecționat în Italia, iar în anii următori, în orașe din Europa centrală. Începând din anul 1894 a lucrat independent, iar mai târziu, împreună cu ginerele lui Somogyi György.

Baumhorn a murit la 72 ani în orașelul natal, și a fost înhumat la Cimitirul central evreiesc din Budapesta. Pe mormânt au fost însemnate sinagogile pe care le-a proiectat în cursul vieții, și imaginea celei mai mari dintre ele, Sinagoga neologă din Szeged.

Baumhorn a construit într-un stil eclectic, cu numeroase elemente ornamentale de stil maur, Renaissance, gotic și Secession.

Construcții la Timișoara

Sinagoga din Fabric (1899)

Sinagoga din Fabric, construită pentru evreii de orientare *status quo ante*, care nu erau nici *ortodocși*, nici *neologi*, ci respectau tradiția anterioară sciziunii din 1868.

În 1908 pe fronton era montat un ceas, apoi, prin 1910, a fost înlocuit de o "rozetă trifoi".¹

Sinagoga se află într-o stare avansată de degradare.

¹ Informație de la Lucian Muntean, colecționar de material fotografic și documentar despre Timișoara

Palatul Bega/Regia Apelor (1900), astăzi Regionala C.F.R.²

Liceul de Fete (1902-1903)

Liceul de Fete, astăzi Liceul Pedagogic Carmen Sylva, a fost proiectat în stil neogotic englez de L. Baumhorn și Jakob Klein (Timișoara)³

² <http://merg.in/timisoara/de-vizitat/monumente/palatul-directiei-apelor-banat-2869.html>

³ https://ro.wikipedia.org/wiki/Liceul_Pedagogic_%E2%80%9ECarmen_Sylva%E2%80%9D_din_Timi%C8%99oara

Sediul Comunității (1906)
Strada Gheorghe Lazăr nr. 5

Proiectul prezentat de L. Baumhorn în 1903
pentru construcția sediului Comunității Evreilor
din Timișoara.

Clădirea în anul 2005

În holul birourilor Comunității există o fotografie-colaj înrămată, de mari dimensiuni: Consiliul Comunității dezbate construirea noului sediu. În centrul imaginii se văd președintele Comunității și arhitectul Baumhorn Lipót (în picioare).

Palatul Lloyd (1910-1912)

Primul edificiu ridicat în actuala piață a Victoriei a fost palatul Lloyd, pe partea viitorului Corso. A fost construit de Arnold Merbl între anii 1910-1912, după proiectul lui Leopold Baumhorn, pentru a fi sediul bursei Societății Lloyd, așa cum sugerează și globul pământesc aflat pe cupola acoperișului. O reprezentanță Lloyd se deschisese la Timișoara în 1860, și timp de câteva de decenii aceasta și-a mutat sediul dintr-un loc în altul. În 1910, societatea a cumpărat de la primărie terenul pe care avea să-și ridice propriul sediu, iar acesta a fost inaugurat în mod festiv la 29 septembrie 1912. Ridicarea clădirii s-a realizat cu ajutorul contribuției oamenilor de afaceri locali. Aici aveau să se tranzacționeze numeroase mărfuri, dar mai ales produse agricole. La parter funcționa cafeneaua Lloyd, cu mese de biliard, domino și pinacle, mese de șah și pentru diferite jocuri de cărți. La primul etaj se aflau birourile firmei și clubul Lloyd, cu garderobă, sală de lectură, bibliotecă, sală de corespondență și salon de întâlniri, toate încăperile fiind mobilate extrem de elegant. La etajele doi și trei erau locuințe, iar la mezanin a fost amenajată sala bursei de mărfuri.

În 1915, vestitul general August von Mackensen și-a stabilit cartierul general al operațiunilor împotriva Serbiei la etajul întâi al palatului Lloyd, împreună cu statul major, bucurându-se de numeroase favoruri din partea oficialităților austro-ungare. Din 1940, cafeneaua, de fapt un adevărat restaurant, s-a numit „Cafe Wien”, iar după 1944 a purtat mai multe denumiri: Ana Lugojana, Timișoara sau Bulevard. În prezent și-a reluat numele inițial. Din 1948, clădirea aparține Universității Politehnica, aici aflându-se sediul rectoratului. Și astăzi se mai pot vedea în interiorul clădirii lambriuri, oglinzi, vitralii și câteva candelabre, mărturie a luxului de odinioară.⁴

Hotel Victoria (prin 1910)

⁴ Timisoara uitată. Piata Victoriei...

De Liana Paun

<http://www.pressalert.ro/2014/04/timisoara-uitata-piata-victoriei-ii-cum-si-lasat-szekely-laszlo-arhitectul-sef-al-orasului-acum-100-de-ani-amprenta-asupra-centrului-timisoarei/>

Clădirea Hotelului Victoria, strada Lucian Blaga, este atribuită de unii arhitectului Lipot Baumhorn. Este din perioada în care el a fost activ la Timișoara, stilul porții, așa cum se vede în fotografia de epocă, este în stilul specific lui L. Baumhorn.⁵

Surse

https://hu.wikipedia.org/wiki/Baumhorn_Lip%C3%B3t

https://ro.wikipedia.org/wiki/Lip%C3%B3t_Baumhorn

Timisoara uitată. Piata Victoriei...

De Liana Paun

<http://www.pressalert.ro/2014/04/timisoara-uitata-piata-victoriei-ii-cum-si-lasat-szekely-laszlo-arhitectul-sef-al-orasului-acum-100-de-ani-amprenta-asupra-centrului-timisoarei/>

Palatul Lloyd

https://ro.wikipedia.org/wiki/Palatul_Lloyd

Budapest architects around 1900

http://www.budapestarchitect.com/text/architecten/baumhorn_en.php#.VgP1IPQdf-S

Palatul Direcției Apelor

<http://merg.in/timisoara/de-vizitat/monumente/palatul-directiei-apelor-banat-2869.html>

Timisoara uitată. Piata Victoriei...

De Liana Paun

<http://www.pressalert.ro/2014/04/timisoara-uitata-piata-victoriei-ii-cum-si-lasat-szekely-laszlo-arhitectul-sef-al-orasului-acum-100-de-ani-amprenta-asupra-centrului-timisoarei/>

⁵ Lucian Muntean